

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА**

Введено в дію
Наказом ректора від 03 червня 2016 р. № 0301-1/276

Ректор

М.П.

В. С. Бакіров

**Освітньо-наукова програма
підготовки докторів філософії в аспірантурі
зі спеціальності 061 – «Журналістика»,
спеціалізація: журналістика**

Схвалено Вченою радою
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
протокол № 7 від 27 травня 2016 року

1. Структура освітньо-наукової програми

№/№	Зміст	Сторінки
1.	Загальна характеристика (спрямованість) освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 061 – «Журналістика», спеціалізації: журналістика	2
2.	Зміст освітньо-наукової програми	3
3.	Мета і завдання освітньо-наукової програми	4
4.	Стиль та методика викладання освітніх дисциплін, система оцінювання	5
5.	Науково-дослідницька робота аспіранта	7
6.	Асистентська педагогічна практика	8
7.	Проміжкова та підсумкова атестації	9
8.	Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії із соціальних комунікацій	10
9.	Результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів	11
10.	Програмні (загальні та фахові) компетентності випускників аспірантури	11
11.	Врахування відповідності запланованих результатів навчальної та наукової діяльності потребам ринку праці та потенційним роботодавцям	14
12.	Перспективи працевлаштування випускників аспірантури	15
13.	Розподіл змісту освітньо-наукової програми та навчальний час за дисциплінами підготовки	16
14.	Анотації дисциплін	17
15.	Графік виконання індивідуального плану науково-дослідницької роботи аспірантами	22

1. Загальна характеристика (спрямованість) освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії із соціальних комунікацій за спеціальністю 061 – «Журналістика».

Освітньо-наукова програма (ОНП) підготовки докторів філософії поширюється в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Фахівець рівня **доктор філософії**

за спеціальністю **061 – «журналістика»**;

спеціалізація: **журналістика**

освітнього рівня: **третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти**

кваліфікації: **доктор філософії у галузі соціальних комунікацій зі спеціальності 061 – Журналістика.**

з узагальненим об'єктом діяльності: **вища освіта, наука, сфера державного управління, неприбуткові організації.**

Форма навчання – **денна.**

Нормативний термін навчання: **чотири роки.**

Галузь – **журналістика.**

Обсяг освітньої складової програми – 43 кредити ЄКТС.

Виконання освітньо-наукової програми є необхідною умовою успішної академічної підготовки фахівця кваліфікації доктора філософії за даними спеціальностями. Програма встановлює:

- нормативний зміст навчання в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, обсяг та рівень засвоєння у процесі підготовки відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики «доктор філософії» в галузі науки 061 – «Журналістика»;
- перелік навчальних дисциплін підготовки докторів філософії;
- форму проміжної та підсумкової атестації;
- термін навчання.

Програма призначена для сертифікації докторів філософії та атестації випускників аспірантури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Позначення та скорочення

У даній програмі для формування шифрів застосовуються скорочення назв програми та циклів підготовки, до яких віднесено навчальні дисципліни:

ОНП – освітньо-наукова програма;

ННД – нормативні навчальні дисципліни;

ДВЗ – дисципліни вибору ВНЗ;

ДВА – дисципліни вибору аспіранта.

2. Зміст освітньо-наукової програми

Освітньо-наукова програма передбачає такі складові:

1. Професійна теоретична підготовка, що забезпечує підвищення освітнього рівня за відповідною спеціальністю.

До складу теоретичної підготовки включаються:

- нормативні навчальні дисципліни, які забезпечують підвищення професійної майстерності майбутньої викладацької та дослідницької діяльності;
- дисципліни вибору ВНЗ, призначення яких полягає у забезпеченні професійного освітньо-наукового рівня;
- дисципліни вибору аспіранта дозволяють отримати додаткові знання, що підвищать його загальноосвітній рівень і поглиблять знання у відповідних фахових спрямуваннях.

2. Професійна практична підготовка дозволить закріпити отримані знання щодо викладацької майстерності на практиці.

3. Науково-дослідницька робота разом з теоретичною забезпечує відповідний освітньо-науковий рівень, необхідний для здійснення самостійної науково-дослідницької діяльності.

4. Підготовка та захист дисертаційної роботи, разом з теоретичною та практичною підготовкою, а також науково-дослідницькою роботою забезпечують відповідний освітньо-науковий рівень.

Розподіл змісту освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії та максимальний навчальний час за циклами наведено у табл. 1.

Таблиця 1.
Розподіл змісту ОНП

№	Цикли дисциплін	Навчальних годин	Кредитів
1.	Професійна теоретична підготовка		
1.1.	Нормативні навчальні дисципліни	450	15
1.2.	Дисципліни вибору ВНЗ	210	7

1.3.	Дисципліни вибору аспіранта	540	18
2.	Науково-дослідницька робота		
3.	Підготовка та захист дисертаційної роботи		
Разом		1200	40

Нормативний зміст освітньо-професійної програми

1. Система знань у вигляді переліку дисциплін з мінімальною кількістю навчальних годин/кредитів їх вивчення наведено.
2. Анотація цих дисциплін, що складаються зі змістовних модулів.
3. Присвоєння кваліфікації «доктор філософії у галузі соціальних комунікацій» здійснюється після складання комплексного підсумкового іспиту за фахом та захисту дисертаційної роботи доктора філософії.
4. Вибіркова частина ОНП підготовки доктора філософії складається з дисциплін самостійного вибору університету та вибору аспіранта відповідно до навчального плану.
5. Університет має право у встановленому порядку змінювати назви навчальних дисциплін.

Підсумкова атестація аспіранта

Атестація здійснюється на підставі оцінки рівня професійних знань, умінь та навичок випускників, передбачених освітньо-науковою програмою підготовки доктора філософії із соціальних комунікацій з використанням методів комплексної діагностики: складання комплексного підсумкового іспиту з теорії та історії журналістики та захисту дисертаційної роботи доктора філософії.

Присвоєння вченого звання доктор філософії із соціальних комунікацій здійснює Спеціалізована вчена рада відповідного наукового спрямування.

3. Мета і завдання освітньо-наукової програми

Метою ОНП підготовки докторів філософії з філологічних наук є розвиток загальних та фахових компетентностей задля забезпечення підготовки кадрів вищої кваліфікації для здійснення науково-дослідницької діяльності, аналітичної роботи, наукового консультування у сфері науки, освіти, культури, державного управління та діяльності недержавних організацій, а також у викладацькій роботі.

Випускники програми будуть також підготовлені до роботи в міжнародних дослідницьких проектах та інституціях, до викладання соціокомунікаційних дисциплін на високому сучасному рівні в університетах України та світу.

До основних **завдань ОНП** підготовки докторів філософії із соціальних комунікацій належать:

1. Поглиблення теоретичної загальноуніверситетської та фахової підготовки.
2. Підвищення рівня професійної та викладацької майстерності випускника аспірантури.
3. Здобуття теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі філології.
4. Розвиток науково-дослідницьких навичок для здійснення самостійних наукових досліджень.
5. Розвиток навичок написання та оформлення результатів наукових робіт у вигляді тез, статей, проектів, монографій, дисертацій, авторефератів тощо.
6. Поглиблення рівня володіння усною та письмовою науковою мовою для апробації результатів наукових досліджень на міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах.

7. Підвищення рівня професійної підготовки в галузі журналістики задля здійснення наукового консультування в сфері культури, державного управління та діяльності недержавних організацій (інституцій).
8. Набуття теоретичних знань та практичних навичок викладання у вищих навчальних закладах.

4. Стиль та методика викладання освітніх дисциплін, система оцінювання

У викладанні навчальних дисциплін буде застосовано проблемно-орієнтований стиль викладання та викладання, засноване на дослідженні. Проблемність у викладанні спонукає суб'єкта пізнавальної діяльності збагачувати знання, а орієнтація у викладанні на дослідження стимулює аспіранта до самостійного аналітичного пошуку та наукового обґрунтування відповідей на проблемні питання.

Аспіранти залучаються до активної та продуктивної діяльності, спостерігають, слухають, критично осмислюють теорії, випрацьовують логіку наукового дослідження, беруть участь у доведенні гіпотези, перевірці правильності розв'язання проблеми. Важливою формою роботи є наукові диспути в аудиторії, на яких відпрацьовуються вміння аргументовано формулювати точку зору на дискусійні наукові питання, розкривати суперечності у знанні та у процесах пізнання.

Метод програмування розвиває логіку наукового розв'язання дослідницької проблеми шляхом поетапного роздрібнення навчального матеріалу з постановкою до кожної його частини питань і завдань, викладач спонукає аспірантів до самостійної теоретичної роботи з визначення алгоритму пошуку розв'язання проблеми, активної участі у формулюванні проблемної ситуації, висунення припущень, доведення гіпотези та перевірки правильності її розв'язання.

Навчання організовується в навчальних групах за розкладом у такій системі: лекція, семінар / практичні заняття / групове та індивідуальне завдання тощо. Систематичне здійснення поточного та підсумкового контролю знань дає змогу через систему зворотного зв'язку (від слухача до викладача) оперативно вносити до навчального процесу необхідні корективи.

При викладенні тематичного матеріалу відповідних дисциплін будуть застосовані історичний, системний, процесуальний, евристичний, структурно-функціональний підходи та методи узагальнення, моделювання, прогнозування та інші із урахуванням міждисциплінарних зв'язків журналістики.

В організації навчального процесу особлива увага приділяється самостійній роботі аспірантів, дистанційним формам навчання, практичним заняттям, спрямованим на формування дослідницьких вмінь на навичок.

Співвідношення аудиторних годин і годин самостійної роботи за всіма дисциплінами навчального плану складає 1:3 для групових занять.

Система оцінювання

Перевірка знань здійснюється з метою одержання зворотної інформації про зміст і характер досягнення аспірантів у навчальному процесі, а також про успішність викладання.

Перевірка може здійснюватися в усній, письмовій та комбінованій формах. Оцінюванню можуть підлягати: результати написання тестових, аналітично-пошукових, творчих завдань; статті, розділи / підрозділи дисертації, реферативні доповіді, есе, доповнення, участь у дискусії тощо.

Оцінювання виконаних завдань і усних відповідей здійснюється з дотриманням таких принципів: індивідуальний характер перевірки та оцінювання знань; систематичність; диференційованість; об'єктивність; умотивованість оцінок; вимогливість і єдність вимог.

В оцінюванні враховуються такі критерії:

- характеристики відповіді: елементарна, фрагментарна, повна, логічна, доказова, обґрунтована, творча;
- якість знань: правильність, повнота, осмисленість, глибина, системність, узагальненість;
- рівень володіння дослідницькими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, формулювати гіпотези та логіку їх перевірки, обґрунтовувати висновки.

Мінімальна кількість балів, які повинен набрати аспірант, – 50% навчального матеріалу семестру або 30 балів. Аспірант допускається до підсумкового семестрового контролю за умови набрання мінімальної кількості (30 балів).

Результати навчальної діяльності будуть оцінюватися за 100-бальною шкалою. Загальна оцінка складається із суми балів за поточний контроль та самостійну роботу у семестрі (максимум 60 балів) та оцінки підсумкового контролю (максимум 40 балів). Критично розрахунковий мінімум для допуску до заліку – 30 балів протягом семестру. Підсумковий контроль (залік / іспит) здійснюється у формі письмової роботи та усної відповіді на питання за білетом. Аспіранти, які набрали сумарно менш ніж половину кількості балів (50 балів), вважаються такими, що не виконали навчальний план з дисципліни. Підсумкові іспити та заліки з дисциплін теоретичного блоку навчання аспіранти складають на другому році навчання (2-тижнева екзаменаційна сесія).

Підсумковий комплексний іспит проводиться комбіновано в усно-писемній формі. Аспірант допускається до підсумкового комплексного іспиту за умови виконання навчального плану в повному обсязі, набрання необхідної кількості кредитів та отримання критично розрахункового мінімуму 51 бал із кожної дисципліни. Підсумковий комплексний іспит включає додаткові питання відповідно до теми дисертації аспіранта, затверджені вченими радами факультетів. Письмовому контролю підлягають науково-дослідницькі проекти, статті, розділи і підрозділи дисертації, монографії. Усний контроль проводиться за ступенем повноти та правильності відповіді на питання за екзаменаційним білетом. Максимальна кількість балів за підсумковий комплексний іспит – 100, мінімальний – 51.

Невід'ємною частиною підготовки аспірантів до контролю є своєчасне виконання обов'язкових видів робіт та відвідування аудиторних занять.

Підготовка фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії із соціальних комунікацій буде здійснюватися шляхом поєднання традиційних методик навчання та сучасних педагогічних технологій, таких як інформаційні технології, інтерактивні та дослідницькі методики, навчання за технологією тренінгу тощо.

Сучасні інформаційні освітні технології створюють можливості для ефективного використання у навчальній та науково-дослідницькій діяльності інформаційних ресурсів та електронних систем інформаційних комунікацій. Для підготовки фахівців третього рівня освіти застосування сучасних інформаційних технологій сприяє формуванню та удосконаленню загальних та фахових компетентностей, ознайомленню з новітніми розробками в галузі філології.

Запровадження у навчальному процесі інтерактивних методів навчання таких, як метод групової творчої роботи, каскадної дискусії, рольові ігри, проведення наукових семінарів та WEB-конференцій, сприяють розвитку дослідницької, творчої та пізнавальної діяльності аспірантів.

Методики тренінгового навчання у вигляді виконання пошукових та творчих завдань з використанням сучасних інформаційних технологій, роботи з базами бібліографічних, статистичних та інших видів даних, проходження асистентської практики, апробація

результатів самостійного наукового дослідження на наукових конференціях, семінарах тощо забезпечують поглиблення основних загальних та фахових компетентностей фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії із соціальних комунікацій за спеціальністю «Журналістика» відповідно до спеціалізацій: журналістика, медіа-комунікації.

5. Науково-дослідницька робота аспіранта

Система науково-дослідницької роботи аспірантів є невід'ємною складовою підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних самостійно вести науковий пошук, творчо розв'язувати конкретні професійні, наукові та соціальні завдання. Науково-дослідницька робота аспіранта здійснюється під керівництвом наукового керівника, умовно може бути розділена на підготовчий та основний етапи та включає наступні види діяльності.

На підготовчому етапі аспірант:

1. Обирає тему наукового дослідження та обґрунтовує актуальність обраної теми дослідження. Здійснює перегляд каталогів захищених дисертацій і знайомиться з вже виконаними на кафедрі дисертаційними роботами. Опрацьовує новітні результати досліджень в обраній та суміжних сферах науки. Ознайомлюється з аналітичними оглядами і статтями у фахових виданнях, проводить консультації з фахівцями з метою виявлення маловивчених наукових проблем і питань, що є актуальними. Вивчає та аналізує основні підходи та позиції наукових шкіл і течій у розв'язанні досліджуваної проблеми; уточнює термінологію в обраній галузі знань. Здійснює пошук літературних джерел з обраної теми. Формулює актуальне наукове завдання.

2. Проводить планування дисертаційної роботи, формулює індивідуальний та робочий план аспіранта.

3. Уточнює постановку цілей і завдань дисертаційної роботи, об'єкт і предмет наукового дослідження.

4. Обирає та обґрунтовує методи (методику) проведення дослідження.

На основному етапі реалізації науково-дослідницької роботи аспірант:

1. Проводить науково-дослідницькі роботи відповідно до профілю ОНП аспірантури з використанням знання з фундаментальних та прикладних дисциплін, які викладаються за програмою. Займається науковою роботою з виконання теоретичної та практичної частини дослідження.

2. Аналізує та узагальнює результати наукового дослідження на основі сучасних підходів, міждисциплінарного знання, застосування наукових методологічних принципів та методичних прийомів дослідження, використання в дослідженні тематичних інформаційних ресурсів, провідного вітчизняного і зарубіжного досвіду з тематики дослідження.

3. Проводить апробацію результатів наукових досліджень шляхом участі у наукових конференціях (з опублікуванням тез доповіді): у міжнародних та зарубіжних конференціях; у всеукраїнських конференціях; у регіональних та міжвузівських конференціях, у наукових семінарах кафедр та факультетів. Бере участь у конкурсах заявок на фінансування наукових робіт та у конкурсах наукових робіт.

4. Залучається до виконання держбюджетної та / або госпдоговірної тематики в рамках державних, міжвузівських або університетських програм, індивідуальних планів кафедри.

5. Займається проведенням досліджень та підготовкою дисертаційної роботи, формулюванням висновків дисертаційної роботи.

6. Здійснює оцінку отриманих результатів, які обговорюються на засіданні кафедри.

7. Проходить попередню експертизу дисертації на кафедрі із залученням не менш

ніж 3-х експертів за темою дисертації (форма передзахисту).

8. Оформлює текст дисертації та автореферату.

9. Захищає дисертацію у спеціалізованій вченій раді.

Науково-дослідна робота вважається завершеною, якщо аспіранти:

- підготували дисертаційне дослідження, яке має наукову новизну, є актуальним, має практичну значущість, текст якого пройшов експертизу через програму «Антиплагіат»; дисертація рекомендована кафедрою до захисту;

- опублікували за темою дисертації не менш ніж 5-ти статей у фахових виданнях України, з яких не менш як 1 стаття повинна бути опублікована у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз;

- мають апробацію результатів дисертаційного дослідження (не менш ніж 3-х публікацій тез доповідей на вітчизняних та міжнародних наукових конференціях, семінарах, літніх школах).

6. Асистентська практика

Проходження аспірантом *асистентської практики* у ВНЗ є обов'язковим компонентом виконання ОНП підготовки доктора філософії із соціальних комунікацій.

Метою асистентської практики є практичне закріплення знань аспірантів з питань організації та форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмій та навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку, розвиток здатності брати участь у організації роботи кафедри, факультету, університету.

Теоретичні знання щодо сутності, структури та форм навчального процесу підготовки фахівців у ВНЗ відбувається після вивчення дисципліни «Підготовка наукових публікацій та презентація результатів досліджень». Відпрацювання практичних умінь і навичок аспіранта здійснювати підготовку навчально-методичного забезпечення і проведення семінарських занять, організації самостійної роботи студентів відбувається під час проходження асистентської педагогічної практики, що передбачено навчальним планом другого року навчання (в четвертому семестрі) в обсязі трьох кредитів.

Асистентська практика проходить у межах навчальних дисциплін підготовки фахівців, що забезпечуються відповідними кафедрами на філологічному й соціологічному факультетах та на інших факультетах університету. Вибір дисциплін, з яких відбуватиметься асистентська практика, здійснюється заздалегідь, відповідно до педагогічного навантаження працівників кафедри, як правило, узгоджено із дисциплінами, які викладає науковий керівник, або в межах тематики дисертаційної роботи аспіранта.

Проходження асистентської практики передбачає виконання аспірантом таких видів робіт:

- підготовку та проведення семінарських (практичних або лабораторних) занять;
- підготовку навчально-методичного забезпечення семінарських (практичних) занять;
- розробку завдань та організацію самостійної роботи студентів з дисциплін, що викладаються;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення контрольних робіт з дисциплін, що викладаються;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення залікових робіт та іспитів з дисциплін, що читаються;
- участь (разом з лектором) у перевірці творчих, контрольних робіт студентів, у

проведенні заліків та іспитів для студентів відповідної спеціальності.

Асистентська практика відображається у звіті аспіранта і оцінюється призначеним членом кафедри філологічного факультету або соціологічного. Підсумки асистентської педагогічної практики обговорюються і затверджуються на засіданнях відповідних кафедр під час проміжної атестації аспірантів, а загальні підсумки затверджуються на засіданні Вченої ради факультету.

7. Проміжна та підсумкова атестації

У процесі підготовки докторів філософії використовують дві форми атестації: проміжну та підсумкову. Відповідно до діючих нормативно-правових документів Міністерства освіти і науки України та Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна підсумкова атестація аспірантів, які завершують навчання за освітньо-науковими програмами доктора філософії, є обов'язковою.

Метою проміжної атестації є контроль за виконанням індивідуального плану аспіранта за усіма складовими, передбаченими навчальним планом. Проміжна атестація включає:

1. Атестацію за теоретичною частиною, що передбачає складання заліків та іспитів відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії за спеціальністю «Журналістика». Проміжна атестація за теоретичною частиною, де передбачені заліки, проводиться викладачами, які проводили заняття, після повного виконання програми освітньо-кваліфікаційного рівня доктора філософії з метою встановлення фактичної відповідності рівня теоретичної підготовки вимогам загальних та фахових компетентностей випускників аспірантури.

2. Науково-дослідницька частина, відповідно до начального плану, передбачає проведення поточної атестації аспірантів раз на рік. Метою проміжкової атестації є контроль за виконанням індивідуального плану науково-дослідницького пошуку та дотриманням графіку підготовки результатів науково-дослідницької роботи.

3. Практична частина, відповідно до начального плану, передбачає проведення асистентської педагогічної практики на другому році навчання і, частково, – третьому. Метою проміжкової атестації за практичною складовою є контроль за виконанням індивідуального плану та набуття аспірантом професійних навичок та вмінь на посаді викладача. Атестація за практичним модулем здійснюється на підставі висновків комісії з проведення захисту асистентської педагогічної практики, яка створюється за розпорядженням декана факультету.

Метою підсумкової атестації є встановлення фактичної відповідності рівня освітньо-наукової підготовки випускників аспірантури вимогам до доктора філософії із журналістики. Підсумкова атестація здійснюється за двома напрямками:

1. Оцінювання рівня теоретичної та практичної фахової підготовки.

2. Встановлення відповідності рівня науково-дослідницької підготовки вимогам, що висуваються до доктора філософії із соціальних комунікацій.

1. Оцінювання рівня теоретичної фахової підготовки передбачає складання комплексного підсумкового екзамену відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії із соціальних комунікацій (п. 4 цієї ОНП) і проводиться комісією, склад якої та голова призначається наказом відділу аспірантури за поданням декана факультету. Програма комплексного екзамену включає обов'язкову і варіативну частини. Обов'язковий модуль охоплює загальні наукові питання сучасної теорії, історії та методів журналістикознавства, а варіативна стосується наукових та практичних аспектів відповідно до обраного напрямку дисертаційної роботи.

2. Встановлення відповідності рівня науково-дослідницької підготовки вимогам, що висуваються до доктора філософії із соціальних комунікацій за спеціальністю

«Журналістика» передбачає проведення прилюдного захисту результатів науково-дослідницької роботи, які представлені у вигляді дисертаційної роботи. Підсумкову атестацію здійснює Спеціалізована вчена рада, склад якої затверджено Міністерством освіти і науки України на підставі чинних нормативно-правових документів. Нормативною формою підсумкової атестації є захист дисертації на здобуття вченого ступеня доктора філософії із соціальних комунікацій.

На підсумковій атестації оцінюється повний обсяг виконаних робіт та їх відповідність вимогам успішного завершення докторської програми.

На виконання дисертаційної роботи доктора філософії за спеціальністю покладається основна дослідницька та фахова кваліфікаційна функція, яка виражається у здатності пошукувача ступеня доктора філософії вести самостійний науковий пошук, розв'язувати прикладні наукові завдання і здійснювати їхнє наукове узагальнення у вигляді власного внеску у розвиток сучасної соціокомунікаційної науки і практики. Вона є результатом самостійної наукової роботи аспіранта і має статус інтелектуального продукту на правах рукопису.

Підсумкова атестація аспірантів, що повністю виконали ОНП підготовки докторів філософії в аспірантурі, завершується присвоєнням академічної кваліфікації «доктор філософії із соціальних комунікацій» та врученням диплому встановленого зразка про рівень освіти та кваліфікацію.

8. Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії

З метою забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії в аспірантурі передбачається впровадження і реалізація комплексної системи, що поєднує взаємопов'язану сукупність як внутрішніх, так і зовнішніх елементів:

- публікація наукових статей з обраної проблематики дослідження, що відображають результати наукових пошуків аспіранта та написані згідно з вимогами ДАК України; публікація статей у провідних українських та зарубіжних виданнях, що включені до Міжнародних наукометричних баз даних (SCOPUS, Index Copernicus, Web of Science тощо) та мають високий імпакт-фактор, засвідчують відповідний рівень та актуальність виконаних досліджень;

- поглиблення теоретичних знань у галузі журналістикознавства, медіакомунікацій і соціокомунікативістики та набуття практичних навичок і вмінь під час вивчення навчальних дисциплін уможливорює підвищення якості власних наукових досліджень аспіранта, а також передбачає обов'язкові публікації тематичних статей за проблематикою його дослідження, що включають елементи дослідницьких та комунікаційних компетентностей, одержаних під час вивчення зазначених дисциплін тощо;

- проведення власних аналітичних досліджень є підґрунтям забезпечення якісної складової одержання наукових результатів, що будуть покладені в основу підготовки дисертації, зокрема при виконанні відповідного етапу комплексних науково-дослідних держбюджетних тем філологічного та соціологічного факультетів;

- апробація результатів науково-дослідницької роботи під час проведення всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій за відповідними тематиками, обговорення матеріалів дослідження на наукових та науково-методичних семінарах і круглих столах із залученням провідних фахівців зі спеціальності, опублікування тез виступів і написання статей за напрямом дисертаційної роботи (відповідно до чинних вимог, затверджених МОН України);

- зовнішнє рецензування і конкурсний відбір статей до друку, що здійснюють провідні фахові видання, у тому числі ті, що видаються в ХНУ імені В. Н. Каразіна, а також наукові

журнали, які включені до Міжнародних наукометричних баз даних, що забезпечує реалізацію принципів впровадження системи якісної перевірки наукового рівня виконаних досліджень, обґрунтованості зроблених висновків та авторських пропозицій щодо розв'язання наявних проблем;

– перевірка наукових статей та дисертаційної роботи на наявність плагіату забезпечує дотримання стандартів і вимог щодо самостійності виконання наукового дослідження, індивідуального внеску у розв'язання конкретного наукового завдання, а також у теоретичні і / або експериментальні результати, важливі для розвитку наукової галузі науки тощо;

– підготовка і захист звіту з асистентської педагогічної практики; підведення підсумків практики відбувається відкрито і оцінюється з урахуванням своєчасності подання необхідних документів, якості підготовленого звіту, загального відзиву та результатів анкетування студентів. Підсумки асистентської педагогічної практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практики підбиваються на засіданнях Вчених рад філологічного та соціологічного факультетів;

– проміжна та підсумкова атестації аспірантів. Під час вивчення навчальних дисциплін перевірка засвоєних знань і успішності аспірантів здійснюється із використанням рейтингової системи оцінювання. Підсумкова атестація передбачає прилюдний захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії; присвоєння вченого звання доктор філософії за спеціальністю здійснює відповідна спеціалізована вчена рада університету;

– загальний позитивний висновок щодо дисертації засвідчує, що вона має теоретичну та практичну цінність, виконана на належному рівні, являє собою закінчене самостійне наукове дослідження, в якому одержано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання суттєвого значення для певної галузі науки; або в якому отримані нові науково обґрунтовані теоретичні і (чи) експериментальні результати, що в сукупності є суттєвими для розвитку конкретного напрямку певної галузі науки.

9. Результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів

Основні результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів мають бути представлені такими складовими:

- Прослуховування навчальних дисциплін обсягом 40 кредитів.
- Складання заліків та екзаменів відповідно до навчального плану теоретичної підготовки.
- Проходження та успішний захист асистентської педагогічної практики – 3 кредити.
- Публікація за темою дисертації не менш ніж 5-ти статей у фахових виданнях, з яких не менш як 1 стаття має бути опублікована у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз даних.
- Апробація результатів дисертаційної роботи шляхом участі в роботі не менш як 3-х вітчизняних та міжнародних конференцій.
- Підготовка дисертаційної роботи, яка рекомендована кафедрою до захисту, та прилюдний захист дисертації на спеціалізованій вченій раді університету.

10. Програмні (загальні та фахові) компетентності випускників аспірантури

Розвиток компетентностей є метою навчальних програм. Компетентності формуються в різних навчальних дисциплінах і оцінюються на різних етапах. Програмні компетентності містять 6 блоків: дослідницькі (1), комунікативні (2), управлінські (3), науково-педагогічні (4), етичні (5), спеціальні професійні (6). Структура компетентностей:

1. Дослідницькі компетентності

здатність до критичного мислення, зокрема, вміння застосовувати критичне мислення до аналізу результатів власного наукового дослідження, його наукової новизни, теоретичного і практичного значення	КД-01
вміння з нових дослідницьких позицій формулювати методологічну базу власного наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку інших галузей науки, національної чи світової духовної культури	КД-02
здатність до участі у міждисциплінарних проектах та вміння використовувати результати наукових досліджень інших галузей науки для досягнення цілей власного наукового дослідження	КД-03
вміння ефективно використовувати сучасну методологію наукового пізнання та новітні методи наукових досліджень	КД-04
ініціювати, організовувати та проводити комплексні теоретичні та експериментальні дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань	КД-05
проводити власні оригінальні наукові дослідження, які містять наукову новизну, мають важливе теоретичне та практичне значення	КД-06
вміння кваліфіковано відобразити результати наукових досліджень у наукових статтях та тезах, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз	КД-07
здатність професійно презентувати результати своїх досліджень на міжнародних наукових конференціях, семінарах для вітчизняного та світового співтовариства	КД-08
вміння працювати з каталогами, базами даних зі спеціальності та наукометричними базами	КД-09
володіти навичками застосування синергетичної методології у науково-дослідницькій та педагогічній діяльності, знаннями про фундаментальні засади сучасної наукової картини світу	КД-10
знання соціальної історії галузі науки, за якою здійснюються власні дослідження, усвідомлення місця результатів власного наукового дослідження у суспільному житті	КД-11

2. Комунікативні компетентності

здатність вільно застосовувати українську, російську та західноєвропейські (в першу чергу – англійську) мови в науковій роботі, науково-педагогічній та інноваційній діяльності, в практиці повсякденного спілкування в режимі реального часу	КК-01
здатність написання українською, російською та західноєвропейськими мовами власних наукових творів різного змісту та обсягу (наукова стаття, автореферат, тези конференції, наукова доповідь, запит на науковий грант, договір про співпрацю, звіт з наукової роботи, дисертація тощо)	КК-02
здатність написання українською, російською та західноєвропейськими мовами власних науково-педагогічних творів різного змісту та обсягу (робоча навчальна програма, текст лекції, розділи в навчальному посібнику, підручнику тощо)	КК-03
здатність усно практично використовувати іноземну мову у науковій, інноваційній діяльності та педагогічній діяльності (усний виступ на	КК-04

конференції, використання іноземної мови у ділових переговорах щодо комерціалізації результатів наукового дослідження, консультування студентів іноземною мовою тощо)	
уміння та навички використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при спілкуванні, обміні інформацією, зборі, аналізі, обробці, інтерпретації даних та представленні результатів	КК-05
здатність працювати із наукометричними базами даних з метою виконання власного наукового дослідження та вміння використовувати інтернет-технології для організації і забезпечення власної наукової, педагогічної та інноваційної діяльності, у підготовці наукових публікацій, звітів, ділової та особистої документації	КК-06
здатність до практичного використання у власній педагогічній діяльності інформаційних технологій дистанційного навчання, в організації та проведенні наукових заходів (конференції, наукові семінари, майстер-класи тощо)	КК-07
спроможність ефективно працювати в команді	КК-08
уміння ефективно працювати самостійно	КК-09
уміння працювати з експертами	КК-10

4. Науково-педагогічні компетентності

здатність брати участь у організації науково-педагогічної роботи профільної кафедри, знати та розуміти принципи організації роботи профільної кафедри (розподіл функціональних обов'язків, розподіл педагогічного навантаження, місце кафедри у системі науково-дослідної роботи факультету й університету)	КНП-01
практичне вміння створювати власні науково-педагогічні твори за профілем кафедри (робоча навчальна програма, конспект лекцій, навчально-методичний комплекс, розділи навчально-методичного посібника, навчального посібника, підручника, практикуму, вміння проводити практичні, семінарські заняття, консультації, керувати самостійною роботою тощо)	КНП-02
вміння планувати й ефективно використовувати час у науковій та педагогічній роботі	КНП-03

5. Етичні компетентності

дотримуватись норм наукової етики щодо здійснення наукової діяльності та проведення власного наукового дослідження	КЕП -01
знати й коректно посилатись на розробки вітчизняних та зарубіжних вчених, наукові школи та фундаментальні праці у галузі дослідження, формулювати мету власного наукового дослідження як складову загальноцивілізаційного та загальнокомунікаційного процесу	КЕП-02

6. Спеціальні професійні компетентності

вміння застосовувати сучасні способи теоретичного аналізу наукових проблем та здійснювати теоретичні узагальнення	КД-01
вміння застосовувати соціокомунікаційні теорії до пояснення сучасних журналістських явищ і процесів	КД-02

здатність формулювати дослідницькі гіпотези, визначати способи їх перевірки та здійснювати їх перевірку	КД-03
уміння планувати та організовувати соціологічні дослідження, здійснювати соціологічну експертизу	КД-04
здатність самостійно збирати, опрацьовувати, всебічно аналізувати та узагальнювати соціологічну інформацію	КД-05
уміння застосовувати широке коло методів теоретичного та емпіричного аналізу журналістських і соціокомунікаційних явищ і процесів	КД-06
володіння поглибленими знаннями в галузі сучасних інформаційних технологій в обсязі, необхідному для здійснення професійної діяльності	КД-07

11. Урахування відповідності запланованих результатів навчальної та наукової діяльності потребам ринку праці та потенційним роботодавцям

У сучасних суспільствах відбувається швидке оновлення системи знання та розвиток дослідницької методології. Крім того, наукові та навчальні інститути, структури державного управління постійно підвищують вимоги щодо кадрового забезпечення своєї діяльності. У зв'язку з цим з боку ринку праці та потенційних роботодавців підвищується зацікавленість до залучення фахівців найвищої кваліфікації, тобто третього освітньо-наукового рівня вищої освіти, якому відповідає ступінь вищої освіти доктора філософії з відповідної спеціальності. Вимоги ринку інституціоналізовані у Класифікаторі професій ДК 009:2010, затвердженого Наказом № 327 Держспоживстандарту України від 28.07.2010, та Наказом №457 Держспоживстандарту України від 11.10.2010, та окреслюють сфери діяльності випускників аспірантури, серед яких діяльність: в галузі вищої освіти (85.4), наукових досліджень та розробок (72), в інших професійних, технічних та наукових видах діяльності (74) – (табл. 3).

Таблиця 3

Класифікація професій, що відповідає ОНП підготовки докторів філософії із соціальних комунікацій за спеціальністю «Журналістика»

2310	Викладач вищого навчального закладу
2310.2	Інші викладачі університетів та вищих навчальних закладів
2433	Професіонали в галузі інформації та інформаційного аналізу
2433.1	Наукові співробітники (інформаційна аналітика)
2451.2	Письменники, редактори та журналісти

Таким чином, заплановані результати навчальної та наукової підготовки фахівців вищого рівня можуть бути цікаві та затребувані такими суб'єктами ринку праці, потенційними роботодавцями, як:

1. Суб'єкти сфери освіти, зокрема ВНЗ, – це одні з багатьох потенційних роботодавців, які вимагають від працівників не тільки високого рівня виконавчої дисципліни та ґрунтовної теоретичної бази. Сучасні викладачі – це мобільні, комунікабельні, творчі особистості, які вміють швидко і якісно розв'язувати завдання в умовах динамічного середовища, володіють практичними навичками та іноземною мовою, здатні підвищувати свій професійний рівень тощо. Складові вищеозначеної освітньо-наукової програми дозволяють сформувати викладача нової генерації, а саме:

- вивчення аспірантом нормативних навчальних дисциплін та дисциплін за вибором забезпечують підвищення професійної майстерності аспірантів у майбутній викладацькій діяльності за спеціальністю в галузі соціальних комунікацій та набуття ними додаткових загальних і фахових компетенцій (поглиблення теоретичних та

методологічних засад соціальних комунікацій як науки; поглиблення соціогуманітарної підготовки, що орієнтовані на професійну діяльність та удосконалення професійної іноземної мови);

- проходження асистентської педагогічної практики дає можливість набути досвіду педагогічної та навчально-методичної роботи у вищих навчальних закладах, розвинути професійно-педагогічні компетентності, оволодіти технологіями проведення навчальних занять та підготовки навчально-методичних матеріалів за курсами дисциплін, що читаються у ВНЗ;

- науково-дослідницькі компетентності, набуті в ході здійснення самостійного наукового пошуку, що забезпечуватиме тісний зв'язок сучасної науки і практики з навчальним процесом і дасть можливість підвищити рівень ефективності підготовки сучасного журналіста.

2. Для роботодавців, якими є науково-дослідні установи НАН України, а також науково-дослідні функціональні підрозділи міністерств і відомств, затребуваними є фахівці, що володіють глибокими теоретичними знаннями, уміннями та навичками аналізу соціокомунікаційних та пізнавальних процесів, вміють самостійно здійснювати наукові дослідження, отримувати наукові результати, продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми, пов'язані з аналізом та оцінюванням естетичних явищ та процесів. Науково-дослідницька складова підготовки фахівця вищої кваліфікації дозволяє задовольнити потреби вищеназваних роботодавців, а саме через набуття аспірантом фахових компетенцій щодо організації соціокомунікаційних досліджень; опрацювання та аналізу інформації; здійснення теоретичних узагальнень, соціокомунікаційної експертизи, підготовки наукових, аналітичних звітів та наукових публікацій.

3. Високкокваліфіковані дослідники-журналістикознавці є затребуваними в реалізації міжнародних наукових проектів, в діяльності міжнародних організацій.

12. Перспективи працевлаштування випускників аспірантури

Результатами виконання ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю «Журналістика» є присвоєння їм відповідної академічної кваліфікації згідно з Класифікатором професій ДК 003:2010, затвердженим Наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 за № 327. Враховуючи реальні потреби ринку праці, випускники аспірантури мають такі перспективи працевлаштування (табл. 4):

1. Посада асистента кафедри вищого навчального закладу (викладання журналістських дисциплін, таких як: «Основи журналістики», «Історія української журналістики», «Зарубіжна журналістика», «Журналістська деонтологія» тощо).

2. Посада наукового співробітника науково-дослідницької установи або науково-дослідного підрозділу установи.

3. Посада інформаційного аналітика у структурних підрозділах, що опікуються питаннями соціокомунікаційних потоків та відносин всередині соціуму (соціальної групи) та між соціумами (соціальними групами) (міністерства, відомства, державні адміністрації, державні та недержавні суб'єкти економічної та іншої діяльності тощо).

4. Посада прес-секретаря та працівника прес-служби в організаціях і установах будь-якого типу (міністерства, відомства, державні адміністрації, державні та недержавні суб'єкти економічної та іншої діяльності тощо).

5. Широкий спектр творчих і управлінських посад у ЗМІ всіх типів міжнародного, загальнонаціонального чи регіонального значення (ведучий програми, випусковий редактор, журналіст, коментатор, репортер, кореспондент, власний кореспондент, спеціальний кореспондент, оглядач тощо).

6. Посади редакторського типу в редакціях друкованих періодичних та продовжуваних видань, на телеканалах, радіоканалах, сайтах, у видавництвах тощо

(редактор, відповідальний редактор, член головної редакції, член редакційної колегії тощо).

Таблиця 4.

Показник професійних назв робіт за кодами професій, що відповідає ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю «Журналістика»

код кп	код зкптр	випуск єткд	випуск дкхп	професійна назва роботи
2310.2	20199	-	-	Асистент
2310.2	-	-	-	Викладач вищого навчального закладу
2433.1	-	-	-	Науковий співробітник (інформаційна аналітика)
2451.2	20294	-	83	Ведучий програми
2451.2	20529	-	18, 83	Випусковий
2451.2	20532	-	18, 83	Випусковий відповідальний
2451.2	-	-	-	Журналіст
2451.2	22508	-	65	Інокореспондент
2451.2	23045	-	83	Коментатор
2451.2	23124	-	18, 83	Кореспондент
2451.2	23127	-	18, 83	Кореспондент власний
2451.2	23130	-	18, 83	Кореспондент спеціальний
2451.2	24187	-	83	Оглядач
2451.2	24190	-	83	Оглядач політичний
2451.2	24531	-	81**	Редактор
2451.2	24556	-	18	Редактор відповідальний
2451.2	25290	-	-	Член головної редакції
2451.2	25293	-	-	Член колегії (редакційної)

13. Розподіл змісту освітньо-наукової програми та навчальний час за дисциплінами підготовки

Назва дисципліни	Загальний обсяг	
	кредитів	годин
<i>Нормативні навчальні дисципліни</i>		
Філософські засади та методологія наукових досліджень	5	150
Іноземна мова	10	300
<i>Дисципліни вибору ВНЗ</i>		
Теорія та історія журналістики	3	150
Підготовка наукових публікацій та презентація результатів досліджень	4	120
<i>Дисципліни вільного вибору аспіранта</i>		
Медійна парадигма у XXI столітті	3	90
Сучасні інформаційні процеси і журналістика	3	90

Медіаосвіта і медіаграмотність	3	90
Мультимедіа і гіпертекст	3	90
Візуальні дослідження	3	90
Семіотика невербальних комунікацій	3	90
	18	540
Разом	40	1200

14. Анотації дисциплін **Нормативні навчальні дисципліни**

«Філософські засади та методологія наукових досліджень»

Мета: ознайомлення зі специфікою філософського осягнення світу, формування наукового світогляду та методологічної культури дослідника, засвоєння сучасних методологічних принципів наукового дослідження.

Предмет: методи, форми та специфіка наукового пізнання.

Зміст курсу:

Наука як соціокультурний феномен. Етика науки. Філософський портрет ученого. Професійна і соціальна відповідальність вченого.

Виникнення та еволюція науки. Класифікація наук і проблема періодизації історії науки. Багатоманітність форм знання. Особливості наукового пізнання. Динаміка наукового знання. Наука й наукові дослідження в сучасному світі.

Наукове знання як система, його особливості та структура. Теоретичні й методологічні принципи науки. Види та ознаки наукового дослідження. Методологія і методи наукових досліджень. Класифікація методів. Філософські методи пізнання. Загальнонаукові методи і прийоми дослідження. Нормативний характер методологічних принципів науки. Загальнонаукові методологічні принципи як вимоги до наукової теорії. Змістовний і формальний типи методології. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання. Функції філософії в науковому пізнанні.

Основні методологічні програми сучасності: індуктивізм, фальсифікаціонізм, конвенціоналізм, історизм. Внесок у розвиток методології науки неопозитивістів Б. Рассела, М. Шліка, Л. Вітгенштейна, Р. Карнапа, Ф. Франка. Концепція розвитку наукового знання К. Поппера, еволюційна модель Ст. Тулміна. Філософія науки в роботах Г. Башляра і А. Уайтхеда. Концепція «нового раціоналізму». Методологічні ідеї у філософії структуралізму, феноменології та герменевтики. Релятивність норм пізнавальної діяльності (М. Полані). Еволюційна епістемологія і еволюційна програма Ст. Тулміна. Історико-еволюціоністський напрям (Т. Кун). Логіко-нормативна модель зростання знання в науково-дослідницькій програмі І. Лакатоса. Плюралізм в епістемології П. Фейєрабенда. Тематичний аналіз науки (Дж. Холтон).

Загальна характеристика процесів наукового дослідження. Формулювання теми наукового дослідження та визначення робочої гіпотези. Визначення мети, завдань, об'єкта й предмета дослідження. Виконання теоретичних і прикладних наукових досліджень. Науковий закон. Наукова гіпотеза. Наукова теорія. Експеримент у науці. Пошук інформації у процесі наукової роботи. Види наукових публікацій. Наукова монографія. Наукова стаття. Тези наукової доповіді (повідомлення). Наукова доповідь (повідомлення).

Стиль наукового мислення як конкретно-історичний спосіб існування ідеалів і норм наукового дослідження, що відповідає науковій картині світу свого часу. Методологічні принципи як складова стилю наукового мислення, історичний характер методологічних

принципів конкретних наук, їх евристична роль. Філософська методологія та її застосування у сфері соціально-гуманітарного знання. Організація наукової діяльності в Україні.

Місце у структурно-логічній схемі: читається в першому семестрі першого року навчання.

«Іноземна мова»

Мета: формування необхідної для науковця комунікативної спроможності в усній та письмовій формах в межах тематики, що визначається практичними потребами науково-педагогічної діяльності в галузі філологічної науки та освіти.

Предмет: академічна і науково-професійна іноземна письмова і усна мова.

Зміст курсу:

- анотування наукової філологічної інформації;
- реферування наукової філологічної інформації;
- наукове творче письмо: особливості лексики і стилю;
- структура, лексика і текст наукового листування; структура, лексика і текст наукової доповіді;
- структура і лексика графічної і голосової презентації наукового повідомлення;
- структура, лексика і текст стендової доповіді; академічна іноземна мова;
- структура, лексика і текст наукової статті;
- іншомовна комунікація у науково-педагогічному спілкуванні.

Місце у структурно-логічній схемі: читається на першому році навчання.

Дисципліни вибору ВНЗ

«Теорія та історія журналістики»

Мета: надання аспірантам основної бази знань про журналістику як соціальний інститут, створений для інформування громадян про соціальну дійсність, гносеологічні завдання та функції журналістики, місце публіцистики в структурі журналістики, надання знань про основні етапи історії української журналістики та про історіографію з теорії та історії української журналістики.

Предмет: широкий комплекс сучасних інтерпретацій проблем теорії та історії журналістики.

Зміст курсу:

Проблеми теорії журналістики:

- Сутність журналістики на сучасному етапі.
- Журналістська гносеологія.
- Сутність публіцистики та її місце в структурі журналістики.
- Історіографія теорії журналістики.

Проблеми історії журналістики:

- Українська журналістика в контексті становлення мас-медіа в залежних народів;
- Журналістика в першій половині XIX століття.
- Журналістика в другій половині XIX століття.
- Журналістика на початку XX століття.
- Історіографія історії української журналістики.

Місце у структурно-логічній схемі: читається у першому семестрі першого року навчання.

«Підготовка наукових публікацій та презентація результатів досліджень»

Мета: формування універсальних навичок дослідника, а саме, здатності підготувати науковий продукт (статтю, тези, науковий проект, дисертацію, автореферат, рецензію / відгук) та презентувати його науковій спільноті.

Предмет: стандарти усної та письмової презентації власного наукового продукту в Україні та поза її межами.

Зміст курсу:

Усна (мультимедійна презентація) та письмова (реферат, стаття, тези, науковий проект, дисертація, автореферат, рецензія, відгук) презентація результатів власного наукового дослідження. Управління науковими проектами та/або написання пропозицій на фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності. Наукова етика (запобігання плагіату).

Застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведенні навчальних занять.

Підготовка наукових публікацій у фахових виданнях України та наукоємних журналах світу.

Оформлення результатів дисертаційних досліджень. Принципи написання тексту дисертації та автореферату. Етапи підготовки дисертації до подання до захисту у спеціалізованій раді.

Місце у структурно-логічній схемі: читається у першому семестрі першого року навчання.

Дисципліни вибору аспіранта

«Медійна парадигма у XXI столітті»

Мета: познайомити науковця з новітніми тенденціями у світовій медійній сфері, що визначається практичними потребами науково-педагогічної діяльності в галузі журналістської науки та освіти.

Предмет: нові види медіа, їхні технологічні рішення й функціональні особливості.

Зміст курсу:

- новітні трансформації в системі медіа;
- соцмережі, мобільні додатки;
- журналістика даних;
- хмарні медіа – створення престижного майданчика для апробації ідей, що вирішує проблему автури;
 - альтернативні медіа: громадянська журналістика (фінансування, професійні критерії, віртуальна редакція, позаштатна автура);
 - суспільне мовлення;
 - ЗМІ громадських організацій;
 - спеціалізовані видання: професійні, корпоративні, релігійні, партійні;
 - меншини й медіа.

Місце у структурно-логічній схемі: читається у другому семестрі першого року навчання.

«Сучасні інформаційні процеси і журналістика»

Мета: формувати у науковців розуміння ролі і місця журналістики в сучасних суспільно-інформаційних процесах, розширити знання про інформацію як технологію створення суспільної думки, про принципи управління інформаційними потоками і необхідності формування інформаційної політики на державному рівні, дати уявлення

про роль масової комунікації у глобалізаційних процесах.

Предмет: інформаційне суспільство, інформаційна політика і глобальні інформаційні процеси.

Зміст курсу:

- поняття «інформаційне суспільство»: суб'єкти, структура;
- поняття «інфосфера» й «інфопростір», структура, рівні, закономірності функціонування інформаційної сфери, особливості формування і структура інформаційного простору;
- інформаційне суспільство в інформаційну епоху: характеристики, тенденції розвитку, роль інформаційної політики;
- роль засобів масової інформації і масової комунікації у формуванні суспільної свідомості, інформаційне забезпечення активізації процесів розбудови громадянського суспільства;
- масова комунікація в інформаційному суспільстві, масова комунікація як процес взаємодії суб'єктів на основі обміну інформацією.

Місце у структурно-логічній схемі: читається у третьому семестрі другого року навчання.

«Медіаосвіта та медіаграмотність»

Мета: дати уявлення про сучасні соціокомунікаційні процеси і пояснити значущість медіаосвіти в глобалізованому інформаційному світі; ознайомити аспірантів з основними напрямками медіаосвіти, її аудиторіальною стратифікацією, завданнями і викликами масовокомунікаційних перетворень; сформувати розуміння залежності рівня медіаосвіти суспільства і здатності його протистояти позитивним і негативним наслідкам впливу медіа; дати уявлення про медіаграмотність як про нову форму соціалізації людини, можливість глибокого розуміння сучасних суспільно-політичних, громадянських, культурних проблем, і водночас як про механізм отримання новітніх знань за допомогою медіаконтенту телебачення, преси, Інтернет, радіо, кіно тощо.

Предмет: медіамислення, глобальне інформаційне поле, медіаосвіта і журналістика, медіаграмотність як саморозвиток.

Зміст курсу:

- поняття медіаосвіти і медіаграмотності, місце і роль медіаосвіти в сучасному технократичному світі;
- становлення сучасної медіаосвіти: світовий досвід;
- медіаосвіта і медіакультура: аудіовізуальна культура в глобалізованому суспільстві;
- медіаграмотність в умовах медіаполікультуралізму: вплив медіа на соціокультурне становлення людини;
- медіаграмотність і медіапсихологія: психологічні аспекти медіакомунікативного впливу і формування медіаімунітету як основи безпечного існування індивіда в сучасному медіасвіті;
- сучасні медіаосвітні технології і професійні компетенції у сфері медіаосвіти;
- науково-практичні аспекти вивчення й організації медіаосвітніх програм.

Місце у структурно-логічній схемі: читається у четвертому семестрі другого року навчання.

«Мультимедіа і гіпертекст»

Мета: ознайомлення зі специфікою мультимедійності та гіпертекстуальності як нелінійних форм організації дискурсу інтернет-комунікацій в інформаційному суспільстві.

Предмет: нелінійні форми організації аудіовізуального дискурсу

інтернет-комунікацій.

Зміст курсу:

Постгутенбергівська культура: феномен гіпермедіатизації. Медіа-ландшафти «постгутенбергової ери». «Патерн» і «лінк»: структура представлення інформації в епоху нових медіа. Мультимедіа і гіпертекст як предмет метатеоретичної рефлексії: від *технології* до *онтології* віртуальної реальності. Культурна драма гіпермедіальності.

Поняття «мультимедіа»: від етимології до сутності. Технологізм терміну і метафізика феномену. «Мультимедіа», «макромедіа», «метамедіа», «гіпермедіа»: диференціації сенсів і контексти інтерпретації. Ключові визначення і головні складові мультимедіа: текст, аудіо, графічні зображення, анімація, відео. Мультимедіа та інтерактивність. Культура мультимедіа та її «культи». Генеза та еволюція мультимедійних технологій: від Вагнера до віртуальної реальності. Мультимедійні топоси: ностальгія за Реальним. Мультимедіа і кіберкультура. Мультимедіа як «техне»: мистецтво чи технологія? Електронний мультимедійний простір як «галактика уявного», «іманентна трансценденталія», комунікативний топос, «альтернативний світ» і вітальна стихія віртуальної реальності.

Поняття «гіпертекст»: етимологія, семантика, спектр дефініцій. Головні ознаки гіпертексту: нелінійність, фрагментарність, дисперсність структури, цитатність, децентрованість, безмежність, інтерактивність, динамічність, можливість будь-яких сценаріїв читання, деперсоналізація автора, наявність системи гіперпосилань. Історія гіпертекстових технологій: події, дати, імена. Типи гіпертексту і системи гіпертекстових посилань. Гіпертекст як ключова концепція, технологічна модель і базовий принцип Всесвітньої павутини WWW.

Мультимедійний гіпертекст як модель свідомості. «Ментальне картографування» (mind mapping, thinking mapping) і гіпертекст. Гіпертекст свідомості і топологія пам'яті. Мультимедійний гіпертекст як стиль мислення. «Гіпертекст як хвороба»: ризики та небезпеки «нелінійного типу» мислення. Гіпертекст і розірване «я». Електронна писемність як віддзеркалення фрагментації, децентрації та дезинтеграції «зникаючого» суб'єкту. Мережева свідомість і мережеве мислення.

Між Хаосом і Порядком: теорія і практика нелінійного наративу. Нелінійний наратив як основа мов мультимедіа і гіпертексту. Поняття гіпернаративу. Нелінійний час і нелінійна топологія. Нелінійний наратив як універсалія культурницьких та мистецьких практик доби електронних медіа. Протогіпертекст і кібература: електронний лабіринт. Гіпертекстуальність, гіперавторство та постмодерн.

Місце у структурно-логічній схемі: читається у другому семестрі першого року навчання.

«Візуальні дослідження»

Мета: ознайомлення зі специфікою теорій візуальної культури як предмета інтердисциплінарних досліджень..

Предмет: теоретичні концепції візуальної культури.

Зміст курсу:

У курсі «розглядаються теоретичні концепції візуальної культури. «Візуальний поворот» в гуманітарних і соціальних науках кінця ХХ – початку ХХІ сторіччя призвів до радикального перегляду як статусу візуального образу в культурі, так і методологій дослідження візуальної культури. Особлива увага в межах курсу приділяється історії і теорії різних пластів візуальної медіа культури: фотографії, кінематографу, телебачення, відео тощо.

Інтердисциплінарний курс «Візуальні дослідження» межує з соціологією культури, теоріями інформаційного суспільства, медіа-дослідженнями, посткласичною філософією, культурною антропологією, теорією кіно і фотографії. Практичні завдання

курсу: 1) аналіз різних об'єктів візуальної медіакультури: фотографій, фільмів, телепрограм; 2) створення римейку класичної фотороботи та аудіовізуального есе за мотивами фільмів одного з актуальних кінорежисерів початку XXI століття.

Місце у структурно-логічній схемі: читається у третьому семестрі другого року навчання.

«Семіотика невербальних комунікацій»

Мета: засвоєння та поглиблене вивчення загальної культури візуального мислення та візуального спілкування, вироблення навичок комплексного семіотичного підходу до розгляду актуальних форм візуального подання інформації та оволодіння методами оптимізації комунікаційних процесів візуально-графічними засобами.

Предмет: традиційні та сучасні невербальні форми подання інформації та основні методи оптимізації комунікаційних процесів візуально-графічними засобами.

Зміст курсу:

Семіотичні методи у дослідженні невербальних комунікацій: семантика, спектр дефініцій.

Гене́за формоутворення у невербальній комунікації.

Специфіка сучасного дизайну візуальних комунікацій.

Семіотичний аналіз методів інформатики, психології, мистецтвознавства у дослідженні мови візуальної комунікації.

Лексика, морфологія і грамати́ка візуальної мови.

Морфологія и грамати́ка візуальної мови.

Шрифт, типографі́ка, верстка як основні невербальні форми надання інформації

Інфографі́ка як сучасна невербальна форма надання інформації.

Семіотичний аспекти прийомів стилізації у невербальній комунікації.

Інтерактивність як істотна якість сучасної візуальної мови.

Місце у структурно-логічній схемі: читається у другому семестрі другого року навчання.

Асистентська практика

Мета: практичне закріплення знань аспірантів з питань організації та форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь та навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку, розвиток здатності брати участь у організації роботи кафедри, факультету, університету.

Місце у структурно-логічній схемі: проходить на третьому році навчання.

15. Графік виконання індивідуального плану науково-дослідницької роботи аспірантами

Рік/семестр навчання	Робота над дисертацією	Публікація статей	Апробація результатів
1 рік навчання			
1 семестр	Планування структури роботи. Опрацювання наукової літератури за темою дисертації	-	-

2 семестр	Формування історіографічної та теоретичної бази дисертаційного дослідження.		
2 рік навчання			
3 семестр	Написання історіографічного та теоретичного розділів дисертаційної роботи.	-	1
4 семестр	Робота над аналітичною частиною дисертаційного дослідження.	1	
3 рік навчання			
5 семестр	Продовження роботи над аналітичною частиною дисертаційного дослідження. Асистентська педагогічна практика.	1	1
6 семестр	Узагальнення результатів дисертаційного дослідження. Асистентська практика.	1	-
4 рік навчання			
7 семестр	Представлення рукопису дисертації на кафедрі і попереднє обговорення. Закінчення роботи над дисертацією після її обговорення.	2	1
8 семестр	Оформлення тексту дисертаційної роботи та подання дисертації до захисту. Проходження необхідної процедури і захист дисертації.		

Програма розглянута та затверджена Вченою радою філологічного факультету, протокол № 10 від 20 травня 2016 року, та Вченою радою соціологічного факультету, протокол № 6 від 23 травня 2016 року.

Гарант освітньо-наукової програми,
керівник проектної групи

проф. Хавкіна Л. М.

Голова Вченої ради, декан філологічного факультету

проф. Безухтрий Ю. М.

Голова Вченої ради, декан соціологічного факультету

доц. Мурадян О. С.